

Ohjeita Euroopan tulevaisuuskonferenssin yhteydessä järjestettävälle kansallisille kansalaispaneelille

Euroopan tulevaisuutta käsittelevästä konferenssista annetussa yhteisessä julistuksessa määrätään eurooppalaisten kansalaispaneelien järjestämisestä. Yhteisen julistuksen mukaan "*kukin jäsenvaltio ja toimielin voi järjestää muita tapahtumia omien kansallisten tai institutionaalisten erityispiirteidensä mukaisesti ja antaa panoksensa konferenssille. Niitä voivat olla esimerkiksi kansalliset kansalaispaneelit tai teematapahtumat, joissa kootaan yhteen eri paneelien näkemyksiä*". Yhteisessä julistuksessa todetaan, että "*konferenssin yhteydessä järjestetään kansallisia ja eurooppalaisia tapahtumia käyttäen EU:n arvoja kuvastavia periaatteita ja vähimmäiskriteerejä, jotka määritetään konferenssin rakenteiden puitteissa*".

Tässä yhteydessä tapahtumien järjestäjien olisi sitouduttava konferenssin peruskirjaan ja osallistujien olisi noudatettava sitä.

Jäljempänä kuvatut ohjeet perustuvat hyvän keskustelun periaatteisiin, jotka on määritelty erityisesti OECD:n raportissa, jonka aineistona on satoja keskusteluprosesseista tehtyjä tapaustutkimuksia¹. Ohjeiden tarkoituksena on auttaa jäsenvaltioita kansalaispaneelien järjestämisessä kansallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla.

Huom.: Muut kansalliset tapahtumat, jotka eivät ole kansalaispaneelieja, olisi järjestettävä konferenssin tarkoituksen ja periaatteiden mukaisesti avoimella, läpinäkyvällä ja osallistavalla tavalla. Näiden tapahtumien järjestämistä koskevat erityisohjeet ovat saatavilla monikielisellä digitaalisella foorumilla ja erityisesti tapahtumajärjestäjille tarkoitettussa oppaassa "Step-by-step guide for event organisers"². Oppaassa on myös esimerkkejä tapahtumatyypeistä, jotka voisivat innostaa jäsenvaltioita ja auttaa valintojen tekemisessä. Foorumilla on myös ohje, jossa neuvotaan, miten tapahtumista saadaan osallistavia.

1) Tarkoitus

Paneeleilla olisi oltava selkeä tarkoitus ja tavoite: "*Tavoite olisi määriteltävä selkeäksi tehtäväksi, joka liittyy määriteltyyn politiikka-aiheeseen. Tavoite muotoillaan neutraalisti selkeällä kielellä esitettynä kysymyksenä*." Kansalaisten tehtävä ja heidän kannanottojensa vaikutus olisi määriteltävä selkeästi. Siinä olisi viitattava Euroopan tulevaisuuskonferenssin yleiseen prosessiin.

Euroopan tulevaisuuskonferenssin monikielisellä digitaalisella foorumilla esitetään ehdotuksia käsiteltäviksi aiheiksi, mutta jäsenvaltiot voivat vapaasti valita muitakin Euroopan unioniin liittyviä aiheita, joita ne pitävät tärkeinä. Euroopan tulevaisuuskonferenssin yhteisen julistuksen mukaan konferenssissa käsiteltävien aiheiden olisi kuvastettava aloja, joilla Euroopan unionilla on toimivaltaa tai joilla Euroopan unionin toiminnasta olisi hyötyä Euroopan kansalaisille. Viime kädessä paneelien tarkoituksena on antaa yleisiä suosituksia tietyistä Euroopan tulevaisuuteen liittyvistä aiheista.

2) Jatkotoimet

"*Toimeksiannon antaneen viranomaisen olisi sitouduttava julkisesti vastaamaan osallistujien suosituksiin ja toteuttamaan niiden johdosta toimenpiteitä oikea-aikaisesti*." Kansallisilla tiedotus- ja koordinointitoimenpiteillä voitaisiin varmistaa kansallisten kansalaispaneelien tulosten

¹ Raportti saatavilla seuraavassa osoitteessa: <https://www.oecd.org/gov/open-government/innovative-citizen-participation-new-democratic-institutions-catching-the-deliberative-wave-highlights.pdf>. Lainaukset ovat kyseisessä raportissa esitetyistä hyvän käytännön periaatteista, jotka koskevat julkisen päätöksenteon keskusteluprosesseja.

² [Miten järjestän tapahtuman? – Euroopan tulevaisuuskonferenssi](#)

hyödyntäminen ja näkyvyys, ja ne edistävät kansallisten, alueellisten ja paikallisten toimien sisällyttämistä konferenssin laajempaan prosessiin. Tämä pitää paikkansa erityisesti siksi, että paikallisella ja kansallisella tasolla käydään mahdollisesti päällekkäisiä keskusteluja EU:n tason kanssa.

Prosessiin osallistuvat kolme EU:n toimielintä sitoutuivat yhteisessä julistuksessa vastaamaan osallistujien esittämiin suosituksiin: *"Konferenssin lopulliset tulokset esitetään loppuraportissa yhteispuheenjohtajille. Toimielimet tarkastelevat pikaisesti, miten ne voivat toteuttaa raportin pohjalta tehokkaita jatkotoimia, kukin oman toimivaltansa puitteissa ja perussopimusten mukaisesti."*

3) Avoimuus

"Keskusteluprosessista olisi ilmoitettava julkisesti ennen sen alkua. Prosessin rakenteen ja kaiken aineiston [...] olisi oltava yleisön saatavilla hyvissä ajoin." Monikielinen digitaalinen foorumi on konferenssiin liittyvien tapahtumien, kansalaisten kannanottojen ja tiedonvälityksen tärkein keskus, jolla varmistetaan avoimuus. Kaikki kannanotot olisi julkaistava monikielisellä digitaalisella foorumilla <https://futureu.europa.eu/>, johon kerätään kaikki kansalaisilta saatu tieto eurooppalaisia kansalaispaneeleita, konferenssin täysistuntoa ja muita asiaan liittyviä toimia ja tapahtumia varten.

Yhteisen julistuksen mukaan kansallisten ja eurooppalaisten kansalaispaneelien suosituksista keskustellaan konferenssin täysistunnossa. Foorumin lisäksi jäsenvaltiot voisivat käyttää olemassa olevia unionin institutionaalisia rakenteita kansallisten kansalaispaneelien tuloksista tiedottamiseen.

4) Osallistavuus

"Osallisuus olisi toteutettava siten, että pohditaan tapoja ottaa mukaan aliedustetut väestöryhmät." *"Osallistumiseen olisi myös kannustettava ja sitä olisi tuettava maksamalla osallistumisesta korvaus, korvaamalla kustannuksia ja/tai tarjoamalla lasten- ja vanhustenhoitoa tai korvaamalla siitä aiheutuneet kulut"* sekä tarjoamalla tarvittavaa tukea ja apua. Tämä koskee sekä fyysisiä että verkkotapahtumia. Eurooppalaisten kansalaispaneelien tapaan voitaisiin pyrkiä siihen, että nuoret tai muut väestöryhmät olisivat ylliedustettuina. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä siihen, että paneelikeskusteluja ohjaavat pätevät keskustelunvetäjät.

5) Edustavuus

"Osallistujien olisi edustettava koko suurta yleisöä pienessä mittakaavassa. Tähän päästään toteuttamalla satunnaisotanta" joukosta, jossa ovat edustettuina eri maantieteelliset taustat, sukupuoli, ikäryhmät, sosioekonomiset taustat ja/tai koulutustasot kyseisessä maassa tai alueella, kuten myös yhteisessä julistuksessa todetaan eurooppalaisista kansalaispaneeleista. Osallistujien valinnassa olisi otettava huomioon se, että henkilöitä voidaan joutua jäävämmään heidän poliittisten edustustoimiensa tai vastuutehtäviensä vuoksi.

Kuhunkin paneeliin osallistuu yleensä 50–200 kansalaista riippuen kyseisen jäsenvaltion tai alueen asukasmäärästä. Erityisesti olisi pyrittävä tavoittamaan ne henkilöt, jotka eivät yleensä osallistu julkiseen tai poliittiseen keskusteluun, esimerkiksi valitsemalla paneelien järjestämiseen heille helposti tavoitettavia ympäristöjä ja tiloja.

On havaittu, että kansalaispaneelien järjestäminen osallistujia lähellä tuottaa lisäarvoa osallistujien välisen vuorovaikutuksen ja keskustelun monimuotoisuuden ja laadun näkökulmasta. Verkkokeskusteluissa olisi otettava huomioon, että taukoja tarvitaan enemmän. Verkossa järjestettävät keskustelut voidaan jakaa useampaan jaksoon.

6) Tiedottaminen

"Osallistujilla olisi oltava saatavilla laajasti paikkansapitävää, olennaista ja helppopääsyistä näyttöä ja asiantuntijatietoa" käsiteltävänä olevan aiheen perusteista, jotta yhteinen pohdinta olisi mahdollista. Käytössä olisi oltava selkeät menettelyt sen varmistamiseksi, että kansalaisille annettavat

tiedot ovat riittäviä ja tasapuolisia. Kansalaisten olisi voitava valita, mihin paneelissa käsiteltäviin yksittäisiin aiheisiin he haluavat keskittyä ja minkälaista asiantuntemusta he tarvitsevat.

7) Ryhmäkeskustelut

"Osallistujien olisi päästävä yhteisymmärrykseen viranomaisille esitettävien yhteisten suositustensa tueksi. Tämä edellyttää, että osallistujat kuuntelevat toisiaan tarkkaan ja aktiivisesti, punnitsevat ja pohtivat eri näkökulmia siten, että jokainen osallistuja saa tilaisuuden esittää mielipiteensä. Keskusteluja on myös käytävä vuorotellen pienissä ryhmissä ja täysistuntomuodossa, ja niiden ohjaajina on oltava ammattitaitoisia keskustelunvetäjiä." Järjestäjien olisi suunniteltava paneelin täysistunnossa ja noin 10 henkilön pienryhmissä pidettäviä **ohjattuja keskusteluja**. Pienryhmät keskustelevat ja muotoilevat suosituksia, joita paneelin täysistunto tämän jälkeen käsittelee ja jotka se hyväksyy. Keskustelun ohjauksen olisi oltava **puolueetonta ja ammattitaitoista**.

8) Aikataulu

"Useimmat poliittiset ongelmat ovat monimutkaisia, joten keskusteluun tarvitaan riittävästi aikaa, jotta osallistujat ehtivät perehtyä asiaan, punnita näyttöä ja laatia tietoon perustuvia suosituksia." Monimutkaisten aiheiden käsittelyyn kansallisessa keskusteluprosessissa voitaisiin varata **vähintään 4–6 päivää** (esim. 2–3 viikonloppua). Vaihtoehtoisesti eri jäsenvaltioissa voitaisiin järjestää useita hajautettuja kansalaispaneelija samalla menetelmällä.

9) Puolueettomuus

Jotta keskustelujen puolueettomuus voidaan varmistaa, *"toimeksiannon antavasta viranomaisesta riippumattoman koordinoitiryhmän olisi oltava vastuussa prosessin toteuttamisesta"*.

10) Yksityisyyden suoja

Kansallisten kansalaispaneelien olisi varmistettava osallistujien yksityisyyden suoja ja EU:n tietosuojasääntöjen noudattaminen. *"Osallistujien yksityisyyttä olisi kunnioitettava, jotta heitä voidaan suojella tiedotusvälineiden yhteydenotoilta ja häirinnältä. Näin pyritään myös takaamaan heidän riippumattomuutensa ja varmistamaan, etteivät eturyhmät tai aktivistit lahjo heitä tai vaikuta heihin muulla tavoin."*

11) Arviointi

"Osallistujien olisi arvioitava prosessia nimettömästi ja objektiivisten kriteerien perusteella (esim. toimitettujen tietojen määrä ja moninaisuus, asiaan perehtymiseen käytetty aika, keskustelun vetäjän puolueettomuus)." Osallistujia voitaisiin pyytää täyttämään kyselylomake prosessin alussa ja lopussa. Sen perusteella voitaisiin arvioida, kuinka tyytyväisiä osallistujat olivat prosessiin ja mitä he oppivat paneelin keskustelumenetelmien ansiosta.